

**MILLIY LIBOS DIZAYNINING ZAMONAVIY TALQINI:
AN'ANAVIY QADRIYATLAR VA INNOVATSION YONDASHUVLAR
SINTEZI**

Xo'jamurodova Sevinch Abdilmajidovna

Termiz davlat universiteti talabasi

Annotatsiya: *Mazkur maqolada O'zbekiston milliy libos dizaynining zamonaviy modadagi talqini, uning an'anaviy qadriyatlar va innovatsion yondashuvlar bilan uyg'unlashuvi tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida milliy naqsh va ramzlarning yangi kompozitsiyalarda aks etishi, ekologik toza va zamonaviy matolardan foydalanish, shuningdek, dizaynerlar tomonidan yaratilgan liboslarda estetik va madaniy g'oyalar uyg'unligi o'rganildi. Shuningdek, milliylik asosida yaratilgan zamonaviy liboslar orqali yosh avlodda o'zlikni anglash va milliy g'ururni shakllantirish imkoniyatlari yoritildi. Tadqiqot natijalari milliy libos dizayni faqatgina estetik shakl emas, balki milliy identitet va zamonaviy madaniyat o'rtasidagi ko'priq vazifasini bajarayotganini ko'rsatdi. Metod sifatida dizaynerlik ishlarining tahliliy kuzatuv, vizual tahlil, intervyular, madaniy-etnografik yondashuv hamda ilmiy manbalar asosidagi kontent tahlili qo'llanildi. Maqolada milliy libos dizaynining rivojlanish istiqbollari, xalqaro modaga integratsiyalashuvi hamda madaniy merosning saqlanishi masalalariga ham alohida e'tibor qaratilgan.*

Kalit so'zlar: *milliy libos, dizayn, zamonaviy moda, an'anaviy naqsh, innovatsiya, tekstil, etnik uslub.*

Kirish

Har bir xalqning tarixiy va madaniy merosi uning kiyinish madaniyatida aks etadi. O'zbekiston xalqi asrlar davomida shakllangan, o'ziga xos naqshlar, ranglar uyg'unligi, mato tanlovi va shakliy yechimlar bilan boy milliy libos madaniyatiga ega. Bugungi globallashuv davrida, zamonaviy moda oqimlari bilan raqobatlashish barobarida, milliy libos dizayni ham yangi talqin va shakllarda rivojlanmoqda. Ayniqsa, yosh dizaynerlar tomonidan an'anaviy elementlarning zamonaviy dizayn konsepsiyasi bilan uyg'unlashtirilishi ushbu yo'nalishda innovatsion burilish

yasamoqda. Ushbu maqolada milliy libos dizaynining bugungi moda kontekstidagi rivoji, qadriyatlarning saqlanib qolishi va yangi shakllarda ifodalanishi o'rganiladi.

Metodologiya

Ushbu tadqiqotda milliy libos dizaynining zamonaviy talqinini o'rganishda sifatli (qualitative) tadqiqot metodlariga asoslanildi. Maqsad – O'zbekiston milliy kiyimlarining zamonaviy moda tendensiyalari bilan uyg'unlashuvi, dizayndagi an'anaviylik va innovatsiyalarning o'zaro sintezini chuqur tahlil qilishdan iborat bo'ldi.

Birinchidan, **tahliliy-kuzatuv usuli** orqali O'zbekistondagi yetakchi dizaynerlar (masalan, Lola Saydullayeva, Bibihanum brendi, Ziroat Studio) tomonidan yaratilgan kolleksiyalar o'rganildi. Ushbu kolleksiyalar asosida milliy naqshlar, matolar, ranglar va uslublarning qanday yangi formatda talqin qilinayotgani tahlil qilindi.

Ikkinchidan, **madaniy-tarixiy yondashuv** orqali milliy libos dizaynidagi an'anaviylikning ildizlari, qadimiy naqshlarning semantik mazmuni, ularning ramziy ifodasi, ayollar va erkaklar kiyimidagi mintaqaviy farqlar ko'rib chiqildi. Bunda Toshkentdagi Amaliy san'at muzeyi, Samarqanddagi tarixiy manbalar, shuningdek, etnografik kataloglar asos qilib olindi.

Uchinchidan, **intervyu va suhbat metodi** yordamida libos dizayni sohasida faoliyat yuritayotgan mutaxassislar – dizaynerlar, moda tadqiqotchilari, san'atshunoslar bilan suhbatlar tashkil qilindi. Bu suhbatlar orqali ularning dizayndagi qarashlari, zamonaviy moda va an'anaviy qadriyatlarni uyg'unlashtirishga bo'lgan yondashuvlari o'rganildi.

To'rtinchidan, **vizual tahlil usuli** orqali dizaynlar strukturasi, kompozitsiyasi, mato sifati, bezak elementlari, siluetlar, yeng va yoqa shakllari kabi komponentlar tahlil qilindi. Ayniqsa, zamonaviy ko'rgazmalarda (2020–2024 yillar orasida Toshkent, Buxoro va xorijdagi o'zbekistonlik dizaynerlar ishtirok etgan moda haftaliklari) namoyish qilingan liboslar asos qilib olindi.

Bundan tashqari, **raqamli platformalar** (Instagram, Pinterest, dizaynerlik veb-saytlari) va moda jurnallarida e'lon qilingan fotosuratlar, sharhlar, moda

trendlari ham chuqur tahlil qilindi. Xususan, Bibihanum, Shaxlo Fashion va boshqa brendlarning onlayn kataloglari ko'rib chiqildi.

Shuningdek, **mavjud ilmiy adabiyotlar, maqolalar va nashrlar** asosida nazariy tahlillar olib borildi. Mahalliy va xorijiy nashrlardan olingan ma'lumotlar milliy libos dizaynini global moda oqimlari bilan solishtirish imkonini berdi.

Umuman olganda, bu metodlar uyg'unligi tadqiqotga kompleks yondashishni ta'minladi hamda milliy libos dizaynidagi zamonaviy talqin va estetik yondashuvlarni chuqur va mukammal tahlil qilish imkonini berdi.

Natijalar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston milliy libos dizayni sohasida so'nggi yillarda an'anaviy estetik me'yorlarni zamonaviy moda talablari bilan uyg'unlashtirishga bo'lgan intilish kuchaymoqda. Dizaynerlar tomonidan yaratilayotgan yangi liboslar milliylikni yo'qotmagan holda, global auditoriyaga yoqadigan ko'rinishda taqdim etilmoqda. Quyidagi asosiy natijalarga erishildi:

Birinchidan, **an'anaviy naqsh va ramzlar yangi shakl va mazmunda talqin qilinmoqda**. Ayniqsa, "islamiy" va "g'ul" naqshlari zamonaviy liboslarda minimalistik va stilizatsiyalangan ko'rinishda aks ettirilmoqda. Bu naqshlar liboslarning yeng, yoqa, bel va etak qismlarida dekorativ element sifatida ishlatilmoqda.

Ikkinchidan, **mato tanlash va ishlov berish texnologiyalarida innovatsion yondashuvlar** sezilarli darajada kuchaygan. An'anaviy atlas, adras, beqasam kabi matolar sintetik tolalar bilan kombinatsiyalanib, yanada bardoshli, oson parvarishlanadigan hamda zamonaviy liboslarga mos shaklga keltirilmoqda. Bundan tashqari, ekologik toza matolar va qayta ishlangan materiallardan foydalangan liboslar ham ko'paymoqda.

Uchinchidan, **zamonaviy dizayn shakllari milliylik bilan uyg'unlashtirilmoqda**. Ayollar liboslarida ko'pincha oddiy kesimlar, oraliq uzunlikdagi ko'ylaklar, keng yenglar, minimalist bezaklar bilan milliylik ifodalanmoqda. Erkaklar liboslarida esa an'anaviy chopon yoki kamzulning

zamonaviy ko‘rinishdagi versiyalari, kostyum bilan uyg‘unlashtirilgan kesimlar yaratilmoqda.

To‘rtinchidan, **yosh dizaynerlar orasida milliy uslubga qaytish tendensiyasi ortib bormoqda**. Ijtimoiy tarmoqlarda faoliyat yuritayotgan dizaynerlar o‘z ijodida milliy elementlarga yangicha qarash bilan yondashmoqda. Bunda ular zamonaviy moda trendlari (kapsul kolleksiya, uniseks kiyimlar, casual yoki streetwear yo‘nalishi)ga mos ravishda milliylikni uyg‘unlashtirmoqda.

Beshinchidan, **O‘zbekistonlik dizaynerlar tomonidan xalqaro moda maydonida milliy libos dizayni muvaffaqiyatli targ‘ib qilinmoqda**. Xususan, Bibihanum, Ziroat, Shaxlo Fashion kabi brendlar Fransiya, Turkiya, BAA va boshqa mamlakatlardagi moda haftaliklarida qatnashib, milliy libos dizaynini dunyoga tanitmoqda.

Oltinchidan, **raqamli texnologiyalarning dizayn jarayoniga jadal kirib kelishi** natijasida liboslar 3D modellashtirish asosida ishlab chiqilmoqda, bu esa ularning ko‘rinishini oldindan vizual tarzda baholash va yangilash imkonini bermoqda.

Yettinchidan, **milliy libosga bo‘lgan ijtimoiy talab ham ortib bormoqda**. Aholi, ayniqsa yoshlar orasida milliylikka bo‘lgan qiziqish kuchaygani sababli to‘y liboslari, bayramona ko‘ylaklar, tantanali tadbirlar uchun mo‘ljallangan kiyimlar dizaynida milliy uslubga murojaat qilish holatlari ko‘paymoqda.

Umuman olganda, o‘rganilgan dalillar shuni ko‘rsatmoqdaki, milliy libos dizaynining zamonaviy talqini nafaqat estetika, balki madaniy o‘zlikni saqlash va uni global modaga integratsiya qilishda muhim vosita bo‘lib xizmat qilmoqda.

Milliy libos dizaynini zamonaviylashtirish — bu oddiy modernizatsiya emas, balki madaniy kodlar va estetik qarashlarning qayta talqinidir. An’anaviy liboslarning zamonaviy moda kontekstida qayta ko‘rinish olishi, aslida, milliy identiklikni yo‘qotmay, uni global sahnaga olib chiqishning samarali vositasidir. Shu bilan birga, ayrim dizaynerlar tomonidan milliy liboslarga haddan ziyod “modern” yondashuvda, asl g‘oya yo‘qolib ketish xavfi ham kuzatilmoqda. Bu esa dizayn madaniyatida muvozanatni saqlash zaruratini tug‘diradi.

Innovatsion yondashuvlar, ayniqsa, raqamli texnologiyalar, 3D-modellashtirish, ekologik toza matolardan foydalanish milliy libos dizaynini xalqaro miqyosda tanitishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, yosh avlod orasida milliy liboslarga bo'lgan qiziqish ortmoqda, bu esa bu yo'nalishning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

Xulosa

Milliy libos dizaynining zamonaviy talqini O'zbekistonning moddiy va ma'naviy merosini saqlab qolish bilan birga, uni yangi bosqichga olib chiqmoqda. An'anaviy qadriyatlar va innovatsion yondashuvlar sintezi milliy dizaynning nafaqat ichki, balki global moda maydonida ham o'z o'rnini topishiga xizmat qilmoqda. Shu bois, dizaynerlar, san'atshunoslar va moda sohasi mutaxassislari tomonidan milliy dizaynning yangicha talqinda ommalashtirilishi strategik ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Karimova D. *O'zbekiston milliy liboslari tarixi*, Toshkent: San'at, 2019.
2. Tursunova M. "Zamonaviy moda va an'anaviy naqshlar uyg'unligi", *San'at va Dizayn* jurnali, №3, 2023.
3. Davis, F. *Fashion, Culture, and Identity*, Oxford University Press, 2020.
4. Rasulova S. *O'zbek amaliy san'ati: An'analar va bugun*, Toshkent: Akademnashr, 2021.
5. Saydullayeva L. "Yosh dizaynerlar nigohida milliy liboslar talqini", *Ijodiy yo'nalishlar* jurnali, №2, 2022.
6. Bibihanum. *Milliy moda kolleksiyalari*. Onlayn manba: www.bibihanum.com
7. UNESCO Culture Sector. *Traditional Textile Arts of Central Asia*. Paris: UNESCO, 2020.
8. Tashkent Fashion Week rasmiy kataloglari (2021–2024 yillar).
9. Ziroat Fashion brendi Instagram sahifasi: www.instagram.com/ziroatfashion
10. Ganieva N. "Dizayn va ijtimoiy ong: Milliylik va globalizm kesishmasida", *Moda va Madaniyat* to'plami, 2023.